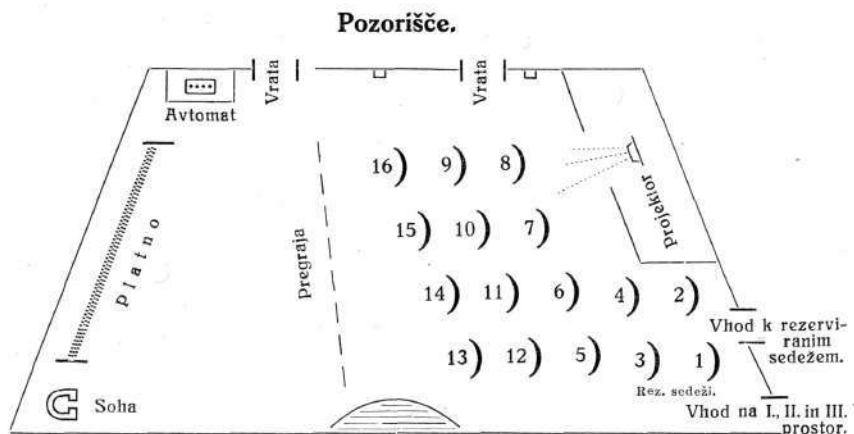

Katastrofa.¹

Baladna enodejanka. — Ivan Pregelj.

Osebe: **Elegantni gospod.** — **Nezvanec-Neznanec.** — **Vojak.** —
Služkinja. — **Srednješolec.** — **Preparandka.** — **Kmet.** —
Kmetica. — **Vinjeni dobrovoljec.** — **Zaspana natakariča.** —
Kinematografski sluga. — **Drugi obiskovalci kinematografa:**
polodrastli dečaki, vajenci i. t. d.

Kraj: **Dvorana predmestnega kinematografa.** — Doba: **Jesenski pozni popoldan l. 1910.**

Kinematografska dvorana v prerezu. Na desni vhod, v ozadju dvoje izhodnih vrat. Na desni projektor s svetlobno lino, na levi razpeto platno. Šestnajst sedežev: 1, 2, 3, 4 rezervirani sedeži, 5—16 sedeži I., II., III. prostora. Na levi v ozadju avtomat, spredaj tribuna s soho. Okus tapet: Mackart. Okus avtomatskih točk: lahko operetno blago. Okus kinematografskega programa: detektivska senzacija *Mož z brazgotino*, nedolžna burka *Izgubljeni dojenček*, rahlo pikantna burka *Osodni steznik* in predmestna veseloigra *Rdeči parapliji*. Režija naj skrbi za precizno izražanje kinematografskega miljeja s točnostjo svetlobnih efektov in za naravno neprisiljeno pavziranje v dialogu. Vsebino kinematografskega materiala je treba vsaj v toliko označiti na platnu, v kolikor zadeva vsebino dialoga. Avtomatske točke naj odgovarjajo negativno vsebini in poteku tragike, ki naj raste groteskno-surovo.

Slišati je električni zvonec, šum odhajajočih, ropot. Zastor se dvigne. Zadnji obiskovalci popoldanske predstave odhajajo skozi vrata v ozadju. Videti je, da razpenjajo dežnike v megleni večer na razsvetljeni ulici. Pri vходу vstopajo novi gostje in sedejo na sedeže: 7, 8, 9, 10, 15, 16. Kinematografski sluga odkazuje posameznim sedeže. Razposajenost, psovka, slab lokalni dovtip. Morda vzklik: Brr, kakšen mraz! Tri groše je vstopnina, za štiri se bomo prehladili, ali pa: Za tistim, ki je sedel pred menoj, se še ni razkadilo. Odgovor: Poglej, morda je kaj na tleh pozabil. Smeh. Dvorana človeških duhov. Smeh.

Kmet (s kmetico. Oba spoštljivo negotova, nerodna. Kmetu zdrsne, da zbudi zanimanje). Oha! Tu pa drži navzdol kakor v grob.

Dečaki. Oča, kar podrsajte se doli k nam.

Kmet. Spredaj sedijo gospoda.

Dečaki. Gospoda z Žabjega proda, oča! Haha.

Kmet. Kdor se povišuje, bo ponižan! Botra, kar tukajle odzadaj bova sedla.

Kmetica. Če mislite, pa sediva. (Sedeta na sedeža 1 in 2.)

Sluga. Prosim listke!

Kmet. Kakšne listke? Botra!

Dečaki. Spovedne listke, oča.

Kmetica. Prosim, gospod. Saj so menda pravi. (Dá listka.)

Sluga. Tretji prostor. Trinajst, štirinajst. Tam doli, prva vrsta.

Kmet (kmetici). Vidiš, da je res. Kdor se ponižuje, bo povišan. (Gresta in sedeta.)

Dečaki. Oča, kaj imate v cekarju?

Kmet. Eno figo za vas, če ste radovedni.

Kmetica. Boter, ne vpijte no!

¹ Posvečeno imenu moža, ki bo iz slovenskega gledališča v Ljubljani izgnal amerikalno igradbo! Pisatelj.

Kmet. Kaj? Ali vpijem? Botrca! Pojdi no. Saj nisva v cerkvi...

Dečaki. Oča, še zavriskajte malo.

Kmet. Mesta sem pa tudi vaje —

Kmetica. Seveda ste ga, boter.

Kmet. Vsakemu paglavcu pa mestnemu lačenbergarju se tudi ne dam. Le nikar se nič ne boj, botrca! (Tema. Koj nato luč.)

Preparandka (pride, sede št. 11. Snema klobuk. Afektirano). Ah.

Nekdo (polglasno poje). Ah, kak mene vé - seli —

Dečaki (v zboru). Vé - seli —

Nekdo. Moj prekrasni ví - zavi —

Dečaki. Ví - zavi —

Preparandka (afektirano, samozavestno). Svojat!

Dijak (s knjigo, ob št. 12, se pokloni). Klanjam se, gospodična!

Preparandka. Ah! Vi ste, gospod Albin! Moj sosed? Da? Prosim! Ali ste tako dobri, pa menjava sedeža. (Zamenjata sedež.) Hvala Vam, gospod Albin.

Dijak. Gospodična, kako srečno naključje! Zares srečno. In vendar bi lagal, če ne bi priznal, da sem nekako slutil.

Preparandka. Ah, da! Slutnje! (Iz vleče dozo z bonboni.) Gospod Albin! Oprostite! Kako sem pozabljiva! Niti zahvalila se Vam še nisem za album. Ah, in jaz niti slutila nisem, da ste pesnik. (Koketno.) Gospod Albin, bonbonček!

Dijak. Gospodična —

Preparandka. Ne, korbice mi ne smete dati.

Dijak. Prosim, gospodična! Hvala lepa.

Preparandka. Smem li videti, kaj čitate? Kaj? Vi znate ruski?

Dijak. Čitam. Koljцова. Krasno, rečem. Poslušajte, gospodična: Abajmí, pacjelúj... kakor godba.

Preparandka. Ah, kako žalostno, da nič ne razumem.

Dijak. Čisto lahko, gospodična —

Preparandka. Ah seveda. Vam je lahko. Toda mene po vsakem študiju tako grozno glava boli. Zdravnik mi je sploh prepovedal — (Tema.)

Elegantni gospod (vstopi, sede na št. 2. Zvonec. Luč.)

Vojak (pride, sede št. 5, tovarišu na št. 9). Servus. Mačka v žepu?

Drugi. Kača.

Vojak. Slabi časi.

Služkinja (pred vojakom). Prosim!

Vojak. Hudirja smo košati.

Služkinja. Košata pa.

Vojak. Pa fletni, pa besedni.

Služkinja. Malo, malo.

Vojak. Pa šoclja še nimamo?

Služkinja. Manjka se jih. Če bi jih marala.

Vojak. Takih besed je, kakor bi rožice sadila. Micka, kaj?

Služkinja. Pepca. (Avtomat igra uverturo v Zampo.)

Dobrovoljec (precej veder, vinsko razvnet, sede št. 3). Meine Hochachtung, gospodje! Ali se bo kmalu začel ta špas? Hahaha. (Slugi.) Ali bo kaj smešnega?

Sluga. Zelo humorističen program.

Dobrovoljec. Humoristično? Zelo dobro. Streljali se ne bodo? Zelo dobro. Dve klobasici, dva poliča vina, pa en tak humorističen špas, hahaha, to je moj okus. (Elegantnemu gospodu.) Kaj ne, Vaš tudi?

Elegantni gospod. Žalibog ni! (Tema. Natararica pride in sede poleg dobrovoljca.)

Dobrovoljec (čita naslov prve točke). Mož z brazgotino. Šilok, večkratni morilec, vlomilec in obešenjak, katerega zalezuje trideset detektivov, ubije svojega tovariša, ki ga je presenetil v hipu, ko si je hotel narisati na lice strašno brazgotino — — Hudič, to ni moj okus. Tu se bodo streljali. (Natararici.) Gospodična, zabavljajva. Sehr gut. Vi dremljete. Bom še jaz.

Kmet. Ti preteti cigán, kako se maže. (Vstane, gre proti platnu).

Občinstvo. Sedite, sedite.

Kmet. Šment, da sem takih oči, da slabo ločim. Ali ti razločiš, botrca? (Sede.)

Kmetica. Boter, kar bojim se ga.

Služkinja. Kaj? Od Svetega Duha? Jaz sem Tonetova od Svete Trojice. Saj sva prav domačina.

Vojak. Saj sem koj rekel, da si mi znana.

Preparandka. Ah ne! Gospod Albin. Jaz ljubim sentimentalne igre.

Kmet. Lejno, botrca. Kakšno marelo ima —

Kmetica. Vidim, boter.

Dečaki. Marela, marela. Oča, Vam jo je ukradel.

Kmet. Náa. Moja ni. Hudirja namalanega! Saj sem jo res nekje pozabil. (Vstane.)

Dečaki. Sedite, sedite! Marela, marela! (Smeh.)

Neznane c - Ne z v a n e c (sedi hipoma na št. 1, ki je bila ostala nezasedena. Medel svit od zgoraj leži na njegovem obrazu. Lice je gladko

obrito, blede. Nos kljunasto ozek, z dolgimi nosnicami. Sicer elegantna osebnost, mirna, blazirana, brez gest. Avtomat je za hip utihnil. Nekdo — morda elegantni gospod — je vzdihnil zategnjeno. Kakor v nekako mistično tišino vtone šum drugih gledalcev).

Elegantni gospod (se pretegne).

Neznanec. Kako se zabavate?

Elegantni gospod. Po svoje.

Neznanec (suho vljudno, vsiljivo. Sicer brez gest in slednje kretnje z glavo, kakor da govori in obenem ostro motri potek predstave). Kakor jaz. Kino ni moj okus. Sicer sem napisal zanimivo jedek člančič o tej panogi naše kulture. Reči moram, da sem pisal, preden sem kdaj sedel pred mokrim platnom. Veste. Na en pasus sem celo ponosen. Nazval sem to sramoto dvajsetega stoletja »na mokre cunje projicirano senzacijo«. Kaj bi rekli Vi na to?

Elegantni gospod. Sodim, da ste satirično navdahnjeni in da radi moralizirate.

Neznanec. Nikakor. Cinik sem. Glejte, zdaj sedim tu, ker sem si razhodil nože. Od zore do mraka, ves dan po mestnem tlaku. To je muka.

Elegantni gospod. Je muka!

Neznanec. Sicer pa — v parentezi povedano — nekaj dobrega najdem tudi in celo v kinematografu; nekaj udobnosti boste našli prav gotovo. Če Vas ne zanima program, morete v temi zadremati, kakor natakara pred nama, morete živalsko prebavljati, kakor veseli gospod, morete si zgovoriti zaljubljen rendez-vous v temi, pritiskati roko svoje prve izvoljenke, priseči ji večno zvestobo. Za vraga! Glejte. Ravno v kino bi šel, če bi se mislil kdaj nemoten ustreliti.

Elegantni gospod. Vi tudi?

Neznanec. Dovolite vendar! Ali ste Vi prišli zato —

Elegantni gospod. Jaz? Kaj vendar mislite ... (Pavza.)

Neznanec. Vidim, da sem Vas rahlo vznemiril. Midva se tukaj pač ne bova streljala, haha. Ampak, mislila sva oba na ta originalni način smrti, našla nov, senzacionalen motiv in se mu čuvstveno tako vdala, da — apropos, koj po predstavi si bom notiral ta zanimivi drobec empirične psihologije.

Elegantni gospod. Ali se pečate s psihologijo?

Neznanec. Diletantsko, dasi čutim nekaj talenta.

Elegantni gospod (ironično). Da, opazil sem! (Pavza.)

Kmet. Salamenska marela, da ne vem, ali sem jo pustil v cerkvi, ali sem jo —

Dečaki. Marela, tiho!

Kmetica (tiho). Saj ste jo še ravno prej imeli, boter.

Služkinja. Ne bo nič, Janez. Naša milostna je strašno »štrenč«. Še gospodu zapira cigare.

Dijak. Če bi grščine ne bilo, gospodična! Toda »cerberus« je strašen. Za en aorist — gospodična —

Neznanec. Ali sem Vam neprijeten?

Elegantni gospod. Nikakor. Celo zanimamete me.

Neznanec. In Vi mene. (Luč. Neznanec izgine.)

Dobrovoljec (oživi). No, gospodična, gut unterhalten? Hahaha. Tako sladko ste dremali. Pod nos sem Vas podrezal s slamico — hahaha, hahaha. Ali ste mislili, da je bila muha? Hahaha.

Natakara. Prepovedujem si to!

Dobrovoljec. I kaj naj drugega počnem, če stvar ni humoristična.

Kmet. Botrca, kar šel bom, tako me skrbita salamenska —

Dečaki. Oča, nikar. Oča, počakajte. Marela se bo že našla.

Kmetica. Veste kaj, boter, saj res. Plaćali ste —

Kmet. Seveda sem. Pa je je le škoda. Če grem hitro — (Tema. Avtomat: Eysler.)

Preparandka. Küssen ist keine Sünd'.

Dijak. Mit einem schönen Kind...

Vojak. Pepca, tisto pa ne! Štimál nisem še nobene. (Kinematografska slika.)

Dobrovoljec. »O-sodni stez-nik.« Hahaha. Kapitalno. Babji modrc. Gospodična, gute Nacht! Ampak, humoristično. To je moj okus. (Elegantnemu gospodu.) Vaš tudi?

Elegantni gospod. Zelo sem vesel Vaše dobre volje.

Dobrovoljec. Pa ne, da mi jo zavirate? Haha. Vem za dober recept: dve klobasici, dva poliča vina, pa mirno vest — hahaha, kapitalno. Presneta debeluška! Kako jo bodo speli vkup, hahaha... To je moj okus.

Kmetica. Boter, mene je kar sram. Takale nesnağa, da je sram ni. Veste kaj, boter, jaz bom kar mižala.

Kmet. Lej jo. Zakaj pa? Saj kaže le malo debelih rok.

Neznanec (kakor prej). Povedal Vam bom, zakaj me zanimamete, gospod bančni direktor.

Elegantni gospod (začuden). Kdo?!

Neznaneec. No, seveda Vi, gospod bančni direktor! (Pavza.) Ali Vam ta naslov ni všeč?

Elegantni gospod. Imenujte me, kakor Vam drago.

Neznaneec. Nesrečno bitje sem. Zopet sem Vas vznemiril z novico, da Vas poznam.

Elegantni gospod. Iz igralnice? Iz kluba? Iz hotela?

Neznaneec. Iz prvega kontoarja, ko ste bili še čisto mladi in navdušeni za vse lepo, blago in dobro. Reči moram, bili ste zelo simpatičen človek: imeniten govornik, več ko diletantski igralec v »Čitalnici«, oboževan plesalec.

Elegantni gospod. Zdaj sem prepričan, da ste satirik.

Neznaneec. Verujte mi, star cinik in nič več, in če Vam sedaj pripovedujem iz Vaših spominov, govorim o teh spominih prav tako malomarno, kakor če bi mi rekli, naj Vam opišem eksotično žival, kenguruja ali kaj podobnega.

Elegantni gospod. Iz mojih spominov pač niste povedali mnogo.

Neznaneec. Povedal bom. Kaj želite? O Tončki? O Tinčki? Naj bo o Tinčki. Saj je ne zamenjavate? Tinčka, šivilja, modrooka, vdanosramežljiva, ampak temperamentna. Kako ste jo zvali? Modro cvetko? Ne verujem, da bi jo mogli zamenjati s prejšnjimi. Saj ste jo ljubili. Tako ste vsaj tožili tisto zoprno pot od nje k nevesti. Končno ste se povsem umirili. Ko ste stali pred hišo svoje bodoče soproge, ste mislili: Zdaj tuğuje. Ampak, no, no! Saj poznamo modistke. Ne boš radi mene, Tinčka, skakala v vodo —

Elegantni gospod. Hahaha —

Neznaneec. Prijetno ni bilo, da je dekle vendar skočilo v vodo.

Elegantni gospod. Hahaha. Romanika. Hahaha.

Dobrovoljec. Kaj ne? Kapitalen humor. Glejte jo, kako se pači. Hahaha. Zdaj bo počil — hahaha.

Neznaneec. Tako. Ali ste zdaj prepričani, da se poznavata?

Elegantni gospod. Tako malo od zunaj me poznate. Ampak. Vi ste vendar psiholog, sicer samo diletantski —

Neznaneec. Še preveč naslova, vse preveč —

Elegantni gospod. Torej psiholog. In kot tak bi morali gledati globlje, poznati malo ostreje mojo notranjost in bi si morali poskušati vsaj malo raztolmačiti moje nagibe, moje stremljenje —

Neznaneec. Če mislite, da Vam more biti to všeč, čemu bi ne storil tega. Ali Vam je všeč?

Elegantni gospod. Dovolite mi najprej, da Vas na nekaj opozorim. Vi se mi še niste predstavili in tako Vas, žalibog, ne poznam in morda ne (irončno) cenim, kakor zaslužite. (Pavza.)

Dijak. Strašno naturalistično.

Preparandka. Kaj ne? Ampak pikantno.

Služkinja. Ko bi ti šele našo milostno videl —

Vojak. To bi videl hrib tolšče.

Kmet. Šmentana baba. Kako se še more tako metati.

Kmetica. Oh, boter, jaz kar mižim.

Dečaki (tulijo, ceptajo z nogami, ploskajo, vpijejo).

Dobrovoljec. Hop, hop, hop! Hahaha, hahaha.

Elegantni gospod. Če mi sami nočete povedati, kdo ste, Vam bom povedal jaz. Vi ste detektiv.

Neznaneec (suho, ironično se smeje). Dobro. Detektiv. Ampak detektiv v superlativu.

Elegantni gospod. Veliki detektiv! Haha! In Vi hočete reči, da poznate mene, mojo dušo?

Neznaneec. Poznam jo! (Luč. Neznaneec izgine.)

Dečaki. Ta je bila za Vas, oča. Ste celo na marelo pozabili.

Kmet. Kaj vam mari moja marela?

Preparandka. Kaj, celo zbirko jih že imate? In celo sonetni venec? Z akrostihom?

Dijak. Da, gospodična Ema.

Preparandka. Zakaj ste zardeli, gospod Albin? Vi nimate mirne vesti. Smem li vedeti, komu ste posvetili venec? (Tema. Avtomat: Jensen, Mlin.)

Dobrovoljec (čita). »Izgubljeni dojenček — das verlorene Baby«. Hahaha. Danes sem zadel. Zopet humoristično. Hahaha. (Elegantnemu gospodu.) Kaj? Fina zabava! Ampak, zakaj govorite sami s seboj?

Elegantni gospod. Ali ne smem?

Dobrovoljec. Seveda smete. Hahaha. Se je že začelo. Hahaha. Gospodična, ne dremajte! Zelo humoristično.

Dečaki. To je pa od Janeza in Micke. (Kino predočuje dojljo v mestnem vrtu, ki izroča vojaku dojenca v vozičku v varstvo, dočim bo ona medtem skočila segret mleka.)

Kmetu (zdrkne cekar na tla). No, še ti nagajaj!

Dečaki. Marela, mir!
Kmet. Zlodjevi pobje! Sam jezik vas je.
(Se dvigne.)

Dečaki. Marela, sedite!

Kmetica. Boter, sedite no, da bodo mir dali.

Preparandka. Štirinajst črk, kaj?

Dijak. Da, gospodična Ema!

Preparandka. Vsaj prvo črko povejte.

Dijak. Potem boste uganili. L!

Preparandka. L, l, l...

Neznanec (kakor prej).

Elegantni gospod. Vi vztrajate pri trditvi, da poznate mojo dušo?

Neznanec. Tako natančno, kakor Vaše žepe, ki vsebujejo: dvoje zobotrebcev, žensko fotografijo in nabit browning. Zobotrebce nosite od včerajšnjega obeda s seboj, orožje ste si kupili danes zjutraj z izposojenim bankovcem, in da o žepnem robcu ne govorim — fotografija —

Elegantni gospod. Naslikajte mi rajši vsebino duše.

Neznanec. Vsebina Vaše duše, gospod direktor, je glad. Glad blaga in žene, naslade in svobode. Vi niste nikoli niti s prstom ganili, da bi ukrotili v sebi prirojeno Vam zlo. Niste si nikoli odrekli. Zato je vzrastel v Vas tiran in Vas prišibal končno v ta predmestni kino. Ali kaj veste, kako umirajo ljudje s tolikim gladom? Kako umirajo zločinci, izdajniki, Judeži? Banalno. Vi boste umrli banalno!

Elegantni gospod. Ne misijonarite! Obljubili ste mi sliko moje duše.

Neznanec. Sofist. Vi sami ne verujete v dušo.

Elegantni gospod. Sodil bi bil, da mi boste postregli ko psiholog z analizo v načinu Dostojevskega —

Neznanec. Veliko zahtevate, moj ljubi! V načinu Dostojevskega naj Vas seciram? Toda kaj? Ali ste Vi problem, napoleonski človek?

Elegantni gospod. Kdo ve, morda sem.

Neznanec. Verujte mi, da niste. Vi ste navaden, plitek egoist. Modistko Tinčko ste zapustili radi bogate neveste. Ženino doto ste zapravili in zašpekulirali, banko ste okradli, skratka, Vi ste čisto navaden banalen defraudant, ki je prišel v kino, da bi tukaj —

Elegantni gospod. Prosim! Ne nadlegujte me!

Neznanec. Prosim. (Pavza.)

Dobrovoljec. O salamenska komedija. Hahaha! (Elegantnemu gospodu.) Vi zopet godr-

njate sami s seboj. Hahaha. In gospodična spi, pri takih špasih, hahaha.

Kmetica. Oh, nesrečni ljudje, kako delajo z otrokom! (Vojak je pazil otroka. Dojilje ni nazaj. Vojak je vzel jokajočega v naročje in tešil, nosil gori in doli in se izgubil v vrtu. V zadregi je izročil otroka gospodu, ki bega dalje in otroka vsedalje podobno oddaja.)

Kmet. Zdaj vidiš, botrca, kaj se pravi puščati otroke poslom.

Dečaki. Marela godrnja; marela, tiho!

Preparandka. Likarjevi Emici! Ali boste tajili?

Dijak. O, gospodična —

Neznanec. Prokleta zoprna večer zunaj. Dež, sneg. In v žepu samo dvoje zobotrebcev. In v hotelu. Vraga, zakaj ste si morali izposoditi baš pri hotelskem markerju bankovec. — Kam pojdete spat? (Vzdih. Morda je vzdihnil elegantni gospod.) Posodil bi Vam jaz —

Elegantni gospod. Vi bi mi? Deset tisoč, gospod, na mojo pošteno besedo —

Neznanec (pikro). — Na pošteno besedo — na Vašo?

Elegantni gospod. Jutri ob desetih imate svojih dvajset tisoč. Ruiniral bom banko.

Neznanec. Haha, eno ste že —

Elegantni gospod. To ni baharija. To je resnica. Jutri se mi sreča obrne. Vrgel bom banko.

Neznanec. Jutri bi jo vrgli! Vem! V pol ure bi kasirali pol milijona.

Elegantni gospod. Glejte! Oteli ste me!

Neznanec. Nisem Vas otel. Ne morem Vas. Berač sem kakor Vi. (Morda je zopet vzdihnil elegantni gospod. Neznanec izgine.)

Dobrovoljec. Zakaj vzdihujete, ali Vam je slabo?

Elegantni gospod. Meni je dobro!

Dobrovoljec. Me zelo veseli. Ne maram ne žalostnih ne bolnih ljudi. (Luč.) Dobro jutro, frajla.

Natakariča. Nesramnež! (Avtomat: Aletter, Rendezvous.)

Vojak. Čez pol leta sem prost, drugo leto za pust se že lahko vzameva.

Služkinja. Oh, Janez!

Vojak. Tako sem vesel, Pepca. Kar k »Fajmoštru« bi te peljal, pa saj veš, kako je v soldaškem stanu.

Služkinja. Me pa pelji, Janez. (Tiho.) Dva goldinarja imam s seboj.

Vojak. Ti si zlatá vredno deklé.

Preparandka. Gospod Albin! Ali znate molčati?

Dijak. Kakor grob, Ema, Emica! (Njiju roke se najdejo.)

Sluga. Nekdo je pozabil dežnik! Čigav je dežnik?

Dečaki. Oča! Marela! Marelo so našli.

Kmet. E ja! Lej jo. Saj sem rekel, da je nisem pozabil v cerkvi. Moja je, moja. Stara je, pa je je le škoda, marelice. (Tema. Kinematograf.)

Dobrovoljec. Rdeči paraplij! Kaj pa to pomeni? Hahaha. Rdeča marela! Oča, zdaj bodo Vašo marelo igrali.

Dečaki. Živio, marela!

Dobrovoljec. Stopetdeset debelih, zares. Prava rdeča marela z dežele. Hahaha. Same burke. Salamensko humoristično. Moj okus. Salamenski smeh! Trebuh me že boli. Gute Nacht, Fräulein.

Natakariča. Schweigen Sie, Sie Blödsinn! (Zvonec.)

Neznanec (kakor prej). Naivna burka, kaj! Mož izgubi v dežnik svojo listnico, izgubi dežnik. Dežnik roma, roma...

Kmet. Šema gorjanska, saj bo res ob denar.

Dečaki. Oča, ali vidite, kakšni ste? Takšni ste, da Vas še po mestih igrajo.

Kmet. Gocci! (Smeh.)

Neznanec. Poglejte v desni žep. Morda se je kdo zmotil in vtaknil v Vaš površnik svojo listnico.

Elegantni gospod (potiplje svoj desni žep). Preneumno.

Neznanec. Browning?

Elegantni gospod. Ne!

Neznanec. Seveda. Fotografija Vaše prijateljice. Da, da. Diven metulj, ta plesalka. Ali kaj veste, koliko jih je že uničila pred Vami? Šestnajst! Beri, šestnajst!

Elegantni gospod. Šestnajst!?

Neznanec. Neverjetno, kaj ne. Pri Tinčki ste bili prvi, pri ubogi, poteptani »modri cvetki«.

Elegantni gospod. Vi ste satan!

Neznanec. Star, plesniv cinik, nič več, nič manj. (Zvonec zveni dolgo, ostro. Avtomat utihne in bruhne nato Bizetovo »Kvišku, na boj, torero!«) Opozoriti Vas moram, da je »rdeči paraplij« zadnja točka programa!

Elegantni gospod. Vem!

Kmet (nestrpno). Tak, daj, razgrni jo no —

Dečaki. Tak, dajte, oča, razgrnite jo —

Neznanec. Smešno! Jutri bodo pisali: Med najneumnejšo burko si je pognal kroglo — (Strel, neznanec izgine, luč. Avtomat je jeknil bolno sredi ob strelu, utihnil.)

Natakariča. Za božjo voljo! (Šum, kriki, nemir.)

Dobrovoljec (nevoljno motreč elegantnega gospoda, ki leži v sedežu). Zató je ves čas sam s seboj govoril! Taki ljudje! Pa še v burke hodijo!

Sluga. Avtomat je pokvarjen. (Zastor.)

Duh zemlje.

Pride noč, vse molči,
duh zemlje govori:

Vse, kar je iz mene,
proti nebu žene
noč in dan,
a samo ti, samo ti
si zemljan! —

Pride noč, vse molči,
duh zemlje govori —
srce se z dušo bori.

Joža Lovrenčič.